

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 568

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 30 iunie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
	ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI	
132.	— Ordin privind modificarea și completarea Normei tehnice „Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru prosumatorii cu injecție de putere activă în rețea”, aprobată prin Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 228/2018	2–5
	ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
	Decizia nr. 7 din 10 martie 2020 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)	6–16

ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

ORDIN

privind modificarea și completarea Normei tehnice

„Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public
pentru prosumatorii cu injecție de putere activă în rețea”, aprobată prin

Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 228/2018

Având în vedere prevederile art. 14 alin. (6⁵) din Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 13 din Regulamentul (UE) 2016/631 al Comisiei din 14 aprilie 2016 de instituire a unui cod de rețea privind cerințele pentru racordarea la rețea a instalațiilor de generare,

în temeiul prevederilor art. 5 alin. (1) lit. c) și d) și ale art. 9 alin. (1) lit. h) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012, cu modificările și completările ulterioare,

președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei emite următorul ordin:

Art. I. — Norma tehnică „Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru prosumatorii cu injecție de putere activă în rețea”, aprobată prin Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 228/2018, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.114 din 28 decembrie 2018, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 3 alineatul (1), punctele 4 și 5 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„4. *Prosumator în regim cu injecție în rețea* — Prosumatorul care, prin soluția de racordare și/sau modul de funcționare stabilit împreună cu operatorul de rețea relevant, poate injecta energie în rețea pe durată determinată sau nedeterminată

5. *Prosumator în regim fără injecție în rețea* — Prosumatorul care evacuează în rețeaua electrică maximum 0,1 kWh în orice interval orar din zi; modalitatea tehnică pentru îndeplinirea acestei condiții se convine cu operatorul de rețea relevant. Soluția tehnică pentru îndeplinirea acestei condiții este aprobată de operatorul de rețea relevant cu luarea în considerare a funcțiilor echipamentului electric/automatizărilor deținute de utilizator și specificată în avizul tehnic de racordare (ATR) și certificatul de racordare”.

2. La articolul 3 alineatul (1), după punctul 7 se introduc trei noi puncte, punctele 8—10, cu următorul cuprins:

„8. *Regim de funcționare insularizată* — Situație în care o secțiune a unei rețele electrice, conținând unități generatoare, este în stare deconectată fizic față de restul rețelei electrice de distribuție și în care una sau mai multe unități generatoare mențin alimentarea cu energie electrică pentru secțiunea izolată a rețelei electrice

9. *Înteruptor de interfață* — Echipament de comutație (înteruptor, switch/înteruptor de sarcină electrică sau contactor) montat în instalația de utilizare pentru separarea față de rețeaua de distribuție a unei secțiuni/mai multor secțiuni a rețelei utilizatorului conținând cel puțin o unitate generatoare

10. *Protecții de interfață* — Sistemul de protecții care acționează înteruptorul de interfață”.

3. La articolul 4, litera c) se modifică și va avea următorul cuprins:

„c) Valoarea vitezei de variație a frecvenței și intervalul de timp în care modulul generator/generatorul sincron are capacitatea de a rămâne conectat la rețea se aleg dintre valorile prevăzute la lit. b), inclusiv pe baza informațiilor solicitate de către ORR producătorului/reprezentantului furnizorului echipamentului, și se precizează în ATR. ORR transmite lunar OTS setul de valori privind viteza de variație a frecvenței și

intervalul de timp corespunzător aferent fiecărui tip nou de modul generator (invertor)/generator sincron aparținând prosumatorilor racordați la rețelele electrice de distribuție.”

4. La articolul 9, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Prosumatorul trebuie să transmită la ORR diagrama de dependență a puterii active de factorii de mediu (temperatură, presiune, iradianță solară, respectiv viteza vântului, după caz) și datele tehnice privitoare la capacitatea tehnică a modulului generator/generator sincron, prevăzute în anexa nr. 1.”

5. Articolul 12 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 12. — (1) Indiferent de instalațiile auxiliare aflate în funcțiune și oricare ar fi puterea produsă, prosumatorul trebuie să asigure în punctul de racordare/delimitare, după caz, calitatea energiei electrice în conformitate cu standardele în vigoare (standardele europene și standardul de performanță pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem, respectiv standardul pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, după caz), cu luarea în considerare a condițiilor de funcționare a rețelei electrice din amonte de punctul de delimitare, inclusiv perturbațiile existente în rețeaua electrică de distribuție.

(2) În cazul în care prosumatorul are prevăzut un contor inteligent în punctul de delimitare, monitorizarea continuității și a calității energiei electrice se poate efectua și utilizând funcțiile încorporate în contor.

(3) În cazul în care prosumatorul este racordat la rețeaua electrică printr-un branșament trifazat, la încărcarea nesimetrică a fazelor permisă prin racordarea în instalația sa de utilizare a unei instalații de producere a energiei electrice, realizată cu unități generatoare monofazate, bifazate sau trifazate, diferența dintre încărcările fazelor nu trebuie să depășească valoarea de 16 A, în condițiile prevăzute la alin. (1).

(4) Pentru evitarea nesimetriilor mai mari de 16 A între faze se pot utiliza următoarele soluții:

a) utilizarea unei unități generatoare (invertor) trifazate;

b) utilizarea unui sistem de comunicație între unitățile generatoare monofazate montate pe fazele instalației de utilizare.

(5) Este permisă existența unei nesimetrii între curenții celor trei faze dacă:

a) nesimetria generată este acceptată de ORR pentru compensarea dezechilibrului de tensiune în punctul de racordare;

b) prosumatorul este fără injecție în rețea și nesimetria în punctul de racordare nu este mai mare de 16 A.”

6. Articolul 14 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 14. — (1) În instalația de utilizare a prosumatorului, circuitele de curent alternativ aferente instalațiilor de producere a energiei electrice trebuie să fie echipate cu:

a) întreruptoare/echipamente de comutație astfel încât între unitatea generatoare și punctul de racordare/delimitare, după caz, să existe cel puțin două întreruptoare/echipamente de comutație, exceptând întreruptorul/echipamentul de comutație al unității generatoare, conform figurii 1 din anexa nr. 2;

b) relee/funcții de protecție care să declanșeze întreruptorul de interfață în cazul:

- (i) apariției unui regim de funcționare insularizată;
- (ii) depășirii valorilor, maxime și minime, ale tensiunii și frecvenței convenite cu operatorul de rețea;
- (iii) depășirii unui prag de curent (suprasarcină/scurtcircuit);

c) În instalația de racordare:

(i) la joasă tensiune, se prevăd următoarele funcții de protecție, montate în punctul de delimitare sau în proximitatea acestuia, care declanșează întreruptorul principal, conform figurii 1 din anexa nr. 2:

- protecție maximală de curent de suprasarcină;
- protecție maximală de curent de scurtcircuit;
- protecție la supratensiuni de frecvență industrială (DPST), asigurată prin dispozitiv separat sau încorporat în întreruptorul principal;

(ii) la medie tensiune, se prevăd funcțiile de protecție prevăzute în art. 74 din „Norma tehnică pentru proiectarea sistemelor de circuite secundare ale stațiilor electrice”, cod NTE 011/12/00, aprobată prin Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 41/2012, care declanșează întreruptorul principal, conform figurii 1 din anexa nr. 2.

(2) a) În situația în care instalația de producere a energiei electrice din instalația de utilizare a prosumatorului are puterea instalată mai mare de 30 kVA sau locul de consum și de producere este racordat la rețeaua electrică de medie tensiune, circuitele de curent alternativ aferente instalației de producere a energiei electrice se echipează cu releele/funcțiile de protecție prevăzute la alin. (1) lit. b), externe instalației de producere a energiei electrice și care declanșează întreruptorul de interfață.

b) ORR și utilizatorul convin referitor la activarea suplimentară a funcțiilor de protecție prevăzute la alin. (1) lit. b) existente în modulul generator (invertor)/generatorul sincron, luând în considerare prevederile alin. (4) lit. b).

c) Reglajele, respectiv valorile de acționare și temporizările funcțiilor de protecție din modulul generator (invertor)/generatorul sincron prevăzute la lit. b) trebuie să fie coordonate cu reglajele releelor/funcțiilor de protecție din circuitele de curent alternativ aferente instalațiilor de producere a energiei electrice, care respectă valorile prevăzute în tabelul 2P.

d) (i) Protecțiile de interfață trebuie amplasate cât mai aproape posibil de punctul de racordare/delimitare (după caz) pentru evitarea declanșărilor nedorite ale protecțiilor de tensiune.

(ii) În situația declanșărilor circuitelor de curent alternativ aferente instalațiilor de producere a energiei electrice/întreruptorului de interfață menționate la pct. (i), ORR și prosumatorul convin asupra soluției de remediere.

(3) a) În cazul în care instalația de producere a energiei electrice din instalația de utilizare a prosumatorului are puterea instalată mai mică sau egală cu 30 kVA și locul de consum și de producere este racordat la rețeaua electrică de joasă tensiune, pentru protecțiile de interfață se utilizează funcțiile de protecție prevăzute la alin. (1) lit. b) încorporate în modulul generator (invertor)/generatorul sincron pentru a declanșa întreruptorul

generatorului/echipamentul de comutație al generatorului, cu reglajele care respectă valorile din tabelul 2P, fără a fi necesare relele/funcții de protecție externe modulului generator (invertorului)/generatorului sincron.

b) (i) În situația prevăzută la lit. a), ORR are obligația să verifice dacă lista funcțiilor modulului generator (invertorului)/generatorului sincron cuprinde funcțiile prevăzute la alin. (1) lit. b) și, în cazul în care anumite funcții de protecție solicitate nu sunt conținute nici în modulul generator (invertor)/generatorul sincron și nici în circuitele de curent alternativ aferente instalațiilor de producere a energiei electrice, să solicite prosumatorului asigurarea acestora conform prevederilor alin. (1) prin dispunerea de protecții de interfață externe unității generatoare.

(ii) Dacă modulul generator (invertor)/generatorul sincron conține o funcție de protecție împotriva funcționării în regim insularizat care nu utilizează funcțiile de protecție de tensiune și frecvență (așa-numita metodă pasivă de detectare a insularizării), ORR analizează posibilitatea de utilizare a acesteia și precizează în ATR mijloacele prin care se realizează funcția de protecție împotriva funcționării în regim insularizat. În cazul în care ORR constată că funcția de protecție împotriva funcționării în regim insularizat care nu utilizează funcțiile de protecție de tensiune și frecvență, conținută în modulul generator/generatorul sincron, nu poate fi utilizată, comunică acest lucru în scris prosumatorului, motivând imposibilitatea folosirii funcției respective.

c) (i) În cazul în care funcțiile de protecție maximală/minimală de tensiune, maximală/minimală de frecvență și de reconectare automată după apariția tensiunii în rețea, conținute în modulul generator (invertor)/generatorul sincron, sunt setate la valori diferite de cele prevăzute în tabelul 2P și la art. 10 alin. (2) lit. c), ORR solicită în scris reprezentantului producătorului modulului generator (invertor)/generatorului sincron, cu informarea utilizatorului, modalitatea de modificare a setărilor: prin utilizarea parolei de service, prin actualizarea versiunii de soft instalate sau prin altă modalitate, după caz.

(ii) În cazul în care modificarea valorilor de reglaj se realizează prin utilizarea parolei de service, ORR solicită în scris producătorului/rezentantului producătorului modulului generator (invertor)/generatorului sincron parola de service și posibilitatea prin care aceasta poate fi modificată, informațiile respective fiind comunicate exclusiv ORR, astfel încât modificarea reglajelor protecțiilor să nu fie efectuată decât de către ORR, iar parola de service să fie cunoscută doar de ORR.

(iii) În cazul în care modificarea setărilor funcțiilor de protecție menționate la pct. i) nu este posibilă astfel încât să respecte valorile din tabelul 2P și pe cele de la art. 10 alin. (2) lit. c), conform comunicării primite din partea reprezentantului producătorului modulului generator (invertor)/generatorului sincron, ORR informează prin adresă scrisă gestionarul modulului generator (invertor)/generatorului sincron.

(iv) În situația de la pct. (iii) funcțiile de protecție menționate la pct. (i) se dezactivează și se procedează în conformitate cu prevederile alin. (2) lit. a), b) și d), utilizând un echipament a cărui modalitate de modificare/stabilire a reglajelor, precum și posibilitatea de parolare/sigare sunt cunoscute de ORR.

(4) a) În cazul apariției regimului de funcționare insularizată, prosumatorul poate utiliza puterea produsă de instalațiile de producere a energiei electrice doar pentru consumul său propriu sau doar pentru anumite echipamente electrice, cu condiția ca schema electrică a instalației de utilizare, inclusiv cu protecțiile/reglajele protecțiilor și automatizările solicitate, să fie realizată astfel încât să nu fie permisă evacuarea puterii electrice în rețeaua electrică a ORR pe toată durata regimului menționat, inclusiv în intervalul specificat la art. 10 alin. (2) lit. c).

b) Prosumatorul poate opta pentru neutilizarea puterii produse sau pentru utilizarea puterii produse de instalațiile de producere a energiei electrice exclusiv pentru consumul propriu/pentru consumul unor anumite echipamente electrice în timpul apariției regimului de funcționare insularizată.

c) În situația utilizării puterii produse de instalațiile de producere a energiei electrice numai pentru consumul propriu sau pentru consumul unor anumite echipamente electrice în timpul apariției regimului de funcționare insularizată prevăzut la lit. a), ORR și prosumatorul convin asupra soluției celei mai avantajoase din punct de vedere tehnic și economic pentru prosumator, ținând cont de interesele justificate ale acestuia.

(5) În cazul în care sursa de putere care alimentează relele/funțiile de protecție menționate la alin. (1) lit. b), conținute în modulul generator (invertor)/generator sincron sau externe acestuia, nu mai este disponibilă, echipamentul menționat la alin. (1) lit. a) trebuie să fie declanșat imediat.

(6) Pentru protecția împotriva electrocutării prin atingere indirectă la curenți diferențiali reziduali, prosumatorul poate instala, în tabloul general de distribuție din instalația de utilizare, o protecție la curenți diferențiali reziduali, în conformitate cu prevederile „Normativului pentru proiectarea, execuția și exploatarea instalațiilor electrice aferente clădirilor”, indicativ I 7—2011, aprobat prin Ordinul ministrului dezvoltării regionale și turismului nr. 2.741/2011.

Tabelul 2P. *Valorile maxime și minime ale tensiunii și frecvenței pentru protecțiile de interfață aferente instalațiilor de producere a energiei electrice*

Funcția de protecție	Valoare	Temporizare (s)
Funcția de protecție de tensiune treapta I	1.15 Un	0.5
Funcția de protecție de tensiune treapta II	0.85 Un	3.2
Funcția de protecție de frecvență treapta I	52 Hz	0.5
Funcția de protecție de frecvență treapta II	47.5 Hz	0.5
Funcția de protecție de maximă tensiune (valoarea mediată la 10 minute)*	1.1 Un	603 s**

*Această funcție se activează doar în cazul în care este conținută în modulul generator (invertor)/generator sincron achiziționat și este obligatorie în cazul protecțiilor de interfață, externe unităților generatoare/instațiilor de producere a energiei electrice cu puterea instalată < 30 kVA.

** Timpul de acționare al protecției este dependent de valoarea inițială și finală a tensiunii măsurate, respectiv de 10 minute după un timp de demaraj de 3s.”

7. Articolul 15 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 15. — Prosumatorii furnizează ORR datele aferente instalațiilor de producere a energiei, consum și de stocare a energiei, prevăzute în anexa nr. 1.”

8. Articolul 17 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 17. — (1) Instalațiile de producere a energiei electrice ale prosumatorilor cu injecție de putere activă în rețea și cu

sisteme de stocare a energiei trebuie să îndeplinească cerințele prevăzute la art. 4—14.

(2) În cazul în care unitatea de stocare a energiei electrice constituie o unitate separată cu propriul său invertor, nefiind amplasată în circuitul de curent continuu al invertorului din instalația de producere a energiei electrice, aceasta trebuie să fie prevăzută cu întreruptor de interfață și cu protecții de interfață conform art. 14 alin. (1) lit. a) și b), în circuitul său de curent alternativ din instalația prosumatorului.

(3) Sistemele de stocare prevăzute la alin. (1) și (2) respectă prevederile SR EN 50549-1:2019 — Prescripții pentru centrale electrice destinate a fi conectate în paralel cu rețele electrice de distribuție — Partea 1: Conectare la rețeaua electrică de distribuție de joasă tensiune. Centrale electrice de până la și inclusiv tip B, denumit în continuare *SR EN 50549-1:2019*, și ale SR EN 50549-2:2019 — Prescripții pentru centrale electrice destinate a fi conectate în paralel cu rețele electrice de distribuție — Partea 2: Conectare la rețeaua electrică de distribuție de medie tensiune. Centrale electrice de până la și inclusiv tip B, denumit în continuare *SR EN 50549-2:2019*.”

9. Articolul 18 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 18. — (1) Prosumatorul cu injecție de putere activă în rețea are obligația să asigure protecția instalației de producere a energiei electrice conform prevederilor art. 14, instalațiilor auxiliare instalației de producere a energiei electrice, sistemului de stocare a energiei electrice și a instalației electrice aferente locului de consum împotriva defectelor din instalațiile proprii sau împotriva impactului rețelei electrice asupra acestora, la acționarea protecțiilor de declanșare a prosumatorului ori la incidente în rețea cum ar fi acționări ale protecțiilor în rețea, scurtcircuite cu și fără punere la pământ.

(2) Pentru un loc de consum existent la care se racordează instalații de producere a energiei electrice în instalația de utilizare existentă, ORR are obligația de a analiza și utiliza relele/funțiile de protecție și întreruptoarele/echipamentele de comutație existente în modulul generator (invertor)/generatorul sincron, în circuitele electrice de curent alternativ aferente instalației de producere a energiei electrice cu puterea instalată mai mare de 30 kVA, cele din instalația de racordare sau din punctul de delimitare (după caz) și cele din circuitele de consum ale instalației de utilizare; ORR poate completa, în conformitate cu prevederile reglementărilor în vigoare, după caz, relele/funțiile de protecție și întreruptoarele/echipamentele de comutație existente și poate modifica schema electrică ținând seama de prevederile art. 14, precum și de interesele justificate ale prosumatorului care solicită racordarea, pentru stabilirea soluției de racordare la rețeaua electrică cea mai avantajoasă pentru acesta din punct de vedere tehnic și economic.

(3) ORR coordonează reglajele protecțiilor din instalația de utilizare, atât cele din protecția de interfață, cât și cele din circuitele aferente consumului, cu protecțiile și automatizările dispuse din rețeaua electrică din amonte de punctul de delimitare, inclusiv cele din punctul de racordare/delimitare, după caz, pentru asigurarea selectivității acționării acestora.

(4) În scopul protejării reglajelor protecțiilor stabilite de către ORR pentru instalația de utilizare, ORR este responsabil pentru parolarea sau sigilarea acestora, după caz, în funcție de echipamentul utilizat.

(5) Parola necesară modificării reglajelor funcțiilor de protecție va fi cunoscută doar de producătorul/reprezentantul producătorului echipamentului și de ORR.

(6) Utilizatorul nu are dreptul să modifice reglajele protecțiilor parolate sau sigilate în conformitate cu prevederile alin. (4).

(7) În vederea realizării de către ORR a obligațiilor ce îi revin conform prevederilor alin. (3) și (4), utilizatorul asigură accesul ORR în instalațiile proprii, inclusiv pentru activități ulterioare de verificare, corelare și modificare a reglajelor protecțiilor.

(8) Prosumatorul are obligația să transmită la ORR, în documentația pentru punerea sub tensiune pentru perioada de probe, tipul protecțiilor și schemele electrice prin care se poate evidenția modalitatea de racordare a acestora la circuitele de tensiune și de curent electric, precum și valorile de declanșare stabilite prin proiect pentru declanșarea întreruptorului principal care separă instalația prosumatorului de rețeaua electrică de distribuție, a întreruptorului de interfață și a instalației de producere a energiei electrice și de stocare a energiei electrice, după caz.”

10. Articolul 19 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 19. — Sistemele de măsurare a energiei electrice se realizează fie cu contoare inteligente, fie cu contoare care permit cel puțin citirea la distanță, integrabile în sistemele de măsurare inteligente gestionate de ORR, cu respectarea prevederilor Codului de măsurare a energiei electrice în vigoare, astfel încât să se asigure stabilirea, pe baza valorilor măsurate, a energiei electrice produse în instalația de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie și livrate în rețeaua electrică.”

11. Articolul 23 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 23. — (1) Instalația de producere a energiei electrice aparținând prosumatorilor în regim fără injecție în rețea trebuie să îndeplinească cerințele prevăzute la art. 4—14.

(2) Prosumatorii prevăzuți la alin. (1) furnizează ORR datele aferente instalațiilor de producere a energiei, consum și stocare a energiei în conformitate cu prevederile art. 15.”

12. Articolul 24 se abrogă.

13. După articolul 25 se introduce un nou articol, articolul 26, cu următorul cuprins:

„Art. 26. — ORR are obligația de a publica pe pagina proprie de internet informații referitoare la module generatoare (invertoare)/generatoare sincrone conforme cu prevederile prezentei norme tehnice, respectiv:

— denumire model, putere maximă produsă și producătorul modulelor generatoare (invertoare)/generatoarelor sincrone;

— pentru fiecare model protecțiile incluse în modulele generatoare (invertoare)/generatoarele sincrone, respectiv protecție împotriva depășirii valorilor maxime și minime ale tensiunii și frecvenței, protecție antiinsularizare pasivă sau activă, cu specificarea mijloacelor prin care este realizată, respectiv cu protecții de tensiune/frecvență sau prin viteza de variație a frecvenței (RoCoF)/salt de vector de tensiune (voltage shift) etc.”

14. După anexa la norma tehnică, care devine anexa nr. 1 la norma tehnică, se introduce o nouă anexă, anexa nr. 2 la norma tehnică, având cuprinsul prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. II. — Operatorii economici din sectorul energiei electrice duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin, iar entitățile organizatorice din cadrul Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei urmăresc respectarea prevederilor prezentului ordin.

Art. III. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei,
Dumitru Chiriță

București, 24 iunie 2020.
Nr. 132.

ANEXĂ*)
(Anexa nr. 2 la norma tehnică)

Schema de principiu a echipamentelor de comutație/întreruptoare

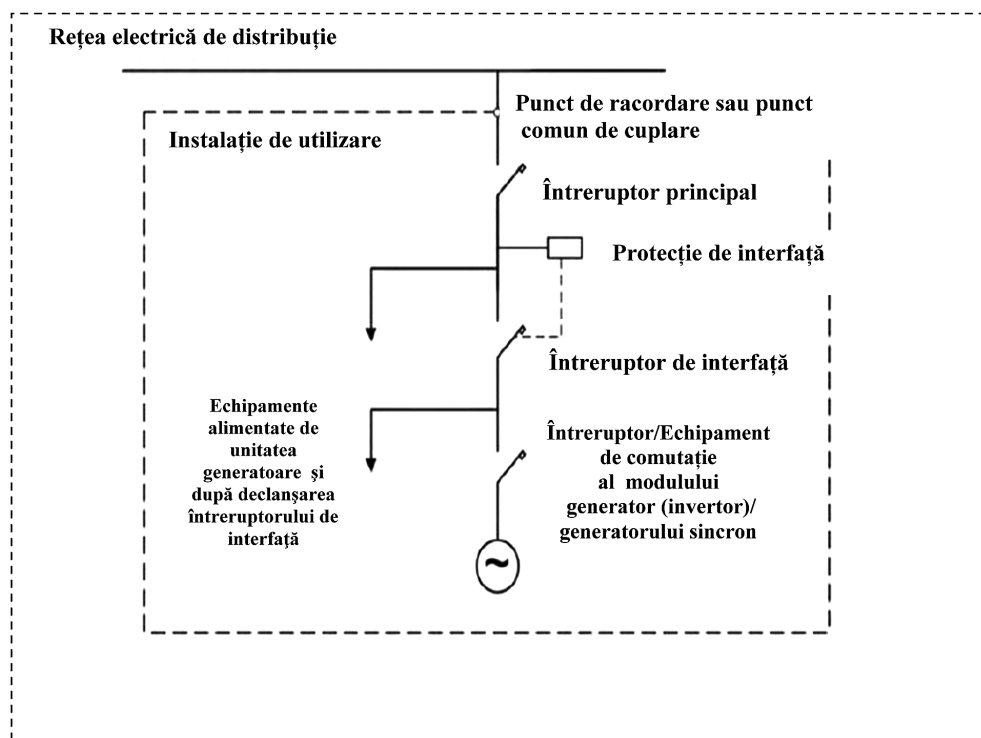

Fig. 1. Exemplu de unități generatoare racordate la rețeaua operatorului de distribuție (schemă de principiu a echipamentelor de comutație/întreruptoare)

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 7

din 10 martie 2020

Dosar nr. 3.323/1/2019

Daniel Grădinaru — președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Leontina Șerban — judecător la Secția penală

Săndel Lucian Macavei — judecător la Secția penală

Ana Hermina Iancu — judecător la Secția penală

Rodica Cosma — judecător la Secția penală

Anca Mădălina Alexandrescu — judecător la Secția penală

Lavinia Valeria Lefterache — judecător la Secția penală

Simona Cristina Neniță — judecător la Secția penală

Lucia Tatiana Rog — judecător la Secția penală

Pe rol soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel București — Secția I penală, în Dosarul nr. 2.933/335/2017, prin care se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dacă interpretarea dispozițiilor art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, conform cărora încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. (1) lit. a)—d) și f) poate fi invocată în orice stare a procesului, după schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care s-a dispus trimiterea în judecată de instanța sesizată cu rechizitoriu, într-o infracțiune care atrage competența unei instanțe superioare și/sau asistența juridică obligatorie, cercetarea cauzei se reia din faza urmăririi penale de către organele de urmărire penală competente conform noii încadrări sau din faza camerei preliminare de judecătorul de cameră preliminară competent conform noii încadrări sau din faza de judecată de instanța competentă conform noii încadrări”.

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 36 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru.

Conform art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, la ședința de judecată a participat doamna Mihaela Albu, magistrat-asistent în cadrul Secției penale.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna judecător Ana Hermina Iancu, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 3.323/1/2019 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

A menționat că la dosar au transmis puncte de vedere curțile de apel București, Brașov Bacău, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Pitești, Ploiești, Târgu Mureș, Oradea, instanțele arondate acestora, Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, precum și Direcția legislație, studii,

documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În continuare, a învederat că la dosar a fost depus raportul întocmit de doamna judecător-raportor Ana Hermina Iancu, care a fost comunicat părții la data de 17 februarie 2020, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

De asemenea, a învederat că, la data de 3 decembrie 2019, Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a depus Adresa nr. 3.101/C/3370/III-5/2019, prin care s-a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept cu care a fost sesizată instanța, fiind depuse și concluzii scrise.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat reprezentantului Ministerului Public să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 3.323/1/2019.

Reprezentantul Ministerului Public a susținut că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării, pentru că sesizarea vizează lămurirea unui element de care depinde soluția pe fondul cauzei, respectiv restituirea cauzei la procuror, trimiterea în procedură de cameră preliminară și, pe cale de consecință, dezinvestirea instanței. Deciziile Curții Constituționale nr. 302/2017 și nr. 88/2019 sunt invocate de instanța de trimitere doar ca premisă, așadar nu se poate concluziona că se dorește interpretarea lor, iar acest aspect nu atrage inadmisibilitatea sesizării.

De altfel, Codul de procedură penală nu face nicio referire la instituirea vreunei sancțiuni pentru actele efectuate de procuror sau de judecătorul de cameră preliminară, în cazul stabilirii încadrării juridice a faptei în faza de judecată și nici de o eventuală restituire a cauzei către aceste organe judiciare.

A susținut că în cauză ar fi incidentă Decizia nr. 250 din 16 aprilie 2019 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019, relevant fiind paragraful 41, care dispune, printre altele, că, în cazul schimbării încadrării juridice, instanța este obligată să își decline competența în favoarea instanței superioare, dacă infracțiunea este de competența materială a acesteia. Dacă din simpla analiză a actului de sesizare rezultă că încadrarea dată faptei prin rechizitoriu este greșită, ceea ce a determinat întocmirea actului de sesizare de un procuror necompetent și, implicit, sesizarea judecătorului de cameră preliminară necompetent, judecătorul de cameră preliminară poate invoca necompetența organului de urmărire penală și, deși nu poate dispune schimbarea încadrării juridice, dat fiind obiectul camerei preliminare, poate să constate că nu există concordanță între situația de fapt și încadrarea în drept și, pe cale de consecință, să constate nulitatea actului de sesizare a instanței și să ia măsuri ca rechizitoriul să fie întocmit de procurorul competent.

În consecință, în contextul celor precizate, reprezentantul Ministerului Public a considerat îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 475—477 din Codul de procedură penală, solicitând Înaltei Curți de Casație și Justiție

admiterea în principiu a sesizării formulate de Curtea de Apel București privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept cu care a fost investită.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare.

ÎN ALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea penală din data de 4 decembrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.933/335/2017, Curtea de Apel București — Secția I penală, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept:

„Dacă interpretarea dispozițiilor art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, conform cărora încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. 1) lit. a)—d) și f) poate fi invocată în orice stare a procesului, după schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care s-a dispus trimiterea în judecată de instanța sesizată cu rechizitoriu, într-o infracțiune care atrage competența unei instanțe superioare și/sau asistența juridică obligatorie, cercetarea cauzei se reia din faza urmăririi penale de către organele de urmărire penală competente conform noii încadrări sau din faza camerei preliminare de judecătorul de cameră preliminară competent conform noii încadrări sau din faza de judecată de instanța competentă conform noii încadrări”.

Cauza a fost înregistrată la Înalta Curte de Casație și Justiție cu nr. 3.323/1/2019, cu termen de soluționare fixat la data de 10 martie 2020.

II. Expunerea succintă a cauzei

Prin Rechizitoriul nr. 501/P/2016 din data de 20 iulie 2017 al Parchetului de pe lângă Judecătoria V. s-a dispus trimiterea în judecată a inculpaților M.C.S. și M.N. sub acuzația de săvârșire a infracțiunii de loviri sau alte violențe prevăzută de art. 193 alin. (2) din Codul penal privind persoana vătămată M.N.F.

Instanța de fond a reținut în sarcina inculpaților M.C.S. și M.N. că, în seara zilei de 21 mai 2016, pe fondul unor neînțelegeri mai vechi cu persoana vătămată, i-au aplicat acesteia mai multe lovituri cu obiecte contondente, cauzându-i leziuni traumatice care au necesitat pentru vindecare un număr de 50—55 de zile de îngrijiri medicale.

Prin Sentința penală nr. 56 din data de 26 aprilie 2018 a Judecătoriei Videle s-a dispus, în temeiul art. 386 din Codul de procedură penală, schimbarea încadrării juridice date faptei reținute în sarcina inculpatului M.C.S. din infracțiunea de loviri sau alte violențe prevăzută de art. 193 alin. (2) din Codul penal în infracțiunea de tentativă de omor prevăzută de art. 32 din Codul penal raportat la art. 188 din Codul penal.

Subsecvent, în temeiul dispozițiilor art. 47 alin. (1) din Codul de procedură penală, cu referire la art. 188 din Codul penal, s-a admis excepția de necompetență materială a instanței, invocată de reprezentantul Ministerului Public, și s-a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Teleorman.

S-a reținut de către instanță că cercetarea judecătorească efectuată a evidențiat existența în cauză a unor fapte și împrejurări ce caracterizează indiciile săvârșirii infracțiunii de tentativă de omor, rezultând din probatoriul administrat că inculpatul M.C.S. a acționat în asemenea circumstanțe încât putea considera că, în realizarea acțiunilor violente îndreptate împotriva persoanei vătămate, a prevăzut și, chiar dacă nu a urmărit uciderea victimei, a acceptat eventualitatea producerii acestui rezultat.

S-a reținut astfel că lovirea persoanei vătămate a avut loc cu un instrument apt săucidă, respectiv o tijă metalică care avea o greutate suficientă pentru a imprima loviturii mai multă forță. De asemenea, raportat la numărul și intensitatea loviturilor aplicate, precum și la zona vizată de lovituri, s-a apreciat de către instanță că inculpatul M.C.S. urmărise lovirea victimei în zona capului, fracturarea brațului stâng fiind consecința protejării instinctuale a capului de către persoana vătămată.

S-a mai arătat de către instanță că tentativa la infracțiunea de omor poate fi reținută și atunci când actele medicale întocmite în cauză nu menționează că leziunile traumatice cauzate prin agresiune să fi pus în primejdie viața persoanei vătămate, esențial fiind ca din dinamica producerii faptei să rezulte o anume intensitate și amploare a actului violent, de natură a produce moartea victimei, rezultat care să nu se fi produs însă din cauze exterioare voinței inculpatului.

În raport cu toate aceste aspecte, care nu au fost reținute în timpul urmăririi penale și nici în declarațiile consemnate de către organele de urmărire penală și nici în rechizitoriu, instanța a apreciat că poate dispune schimbarea încadrării juridice a faptei săvârșite de inculpatul M.C.S. și declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea instanței superioare, chiar dacă prin încheierea de cameră preliminară, rămasă definitivă, se constatare, în conformitate cu prevederile art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală, legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală, dispunându-se începerea judecării.

Ca urmare, cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Teleorman în faza de cercetare judecătorească.

Prin Sentința penală nr. 114 din data de 17 septembrie 2019 a Tribunalului Teleorman s-a admis **excepția de necompetență materială a Parchetului de pe lângă Judecătoria Videle** și, ca urmare, s-a constatat nulitatea absolută a Rechizitoriului nr. 501/P/2016 din data de 20 iulie 2017 și a încheierii de cameră preliminară pronunțate de Judecătoria Videle, cauza fiind restituită la Parchetul de pe lângă Judecătoria Videle, cu dispoziția pentru procuror de extindere a acțiunii penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii de tentativă de omor prevăzute de art. 32 din Codul penal raportat la art. 188—189 alin. (1) lit. d) din Codul penal și de declinare a competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea parchetului de pe lângă tribunalul competent.

S-a reținut de către tribunal că, potrivit dispozițiilor art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, în interpretarea dată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală atrage nulitatea absolută.

În speță, Parchetul de pe lângă Judecătoria Videle nu a fost competent din punct de vedere material să instrumenteze dosarul de urmărire penală prin raportare la infracțiunea de tentativă de omor calificat, competența revenind Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman, potrivit art. 56 alin. (3) lit. b) din Codul de procedură penală raportat la art. 36 alin. (1) lit. a) din același cod.

În plus, conform art. 56 alin. (3) lit. b) din Codul de procedură penală, în cazul infracțiunii de omor, urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror.

În analiza efectuată, tribunalul a arătat că Decizia Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, era aplicabilă în cauză, chiar dacă în raport cu infracțiunile pentru care se dispuseseră trimiterea în judecată și sesizarea instanței, respectiv art. 193 alin. (2) din Codul penal, competența de efectuare a urmăririi penale aparținea parchetului de pe lângă

judecătore, potrivit art. 56 alin. (6) din Codul de procedură penală raportat la art. 35 alin. (1) din Codul de procedură penală, unitate de parchet care și efectuase urmărirea penală.

Însă, având în vedere că în speță se dispusese schimbarea de încadrare juridică într-o infracțiune prevăzută în competența parchetului de pe lângă tribunal, s-a arătat că erau necesare repunerea în discuție și stabilirea competenței materiale a organului de urmărire penală. Altminteri, competența materială a organelor de urmărire penală ar depinde și ar ajunge să fie stabilită pe baza încadrării juridice pentru care optează procurorul, și nu în funcție de încadrarea impusă de lege.

Pe de altă parte, s-a reținut că, potrivit art. 281 alin. (2) din Codul de procedură penală, nulitatea absolută se constată din oficiu sau la cerere, iar potrivit art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, încălcarea dispozițiilor prevăzute de art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, incluzând și necompetența organului de urmărire penală, în interpretarea ce a fost dată prin Decizia Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, poate fi invocată în orice stare a procesului.

Ca urmare, tribunalul a arătat că nu avea relevanță faptul că necompetența absolută ridicată din oficiu de instanță fusese invocată în cursul judecății, nu în faza de cameră preliminară.

S-a arătat, în continuare, că a considera că nulitatea absolută derivată din necompetența materială a organelor de urmărire penală nu ar putea fi invocată decât în faza de cameră preliminară echivalează cu restrângerea sferei de aplicare a normei de procedură, contrar prevederii de la art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, iar, în condițiile în care instituția schimbării încadrării juridice a faptei își găsește aplicabilitatea doar în faza de judecată, potrivit art. 386 din Codul de procedură penală, dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, în interpretarea dată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, nu puteau fi invocate în faza de cameră preliminară, chestiunea schimbării de încadrare juridică nefiind o chestiune cu privire la care să se poată dispune de către judecătorul de cameră preliminară.

În consecință, reținând că Parchetul de pe lângă Judecătoria Videle nu a fost competent după materie să efectueze urmărirea penală prin raportare la infracțiunea de tentativă de omor calificat, ținând seama de dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, tribunalul a constatat nulitatea absolută doar a rechizitoriului ca act de sesizare a instanței, chiar dacă începerea urmăririi penale *in rem* și *in personam*, precum și punerea în mișcare a acțiunii penale au fost realizate sub aspectul infracțiunii de loviri sau alte violențe. S-a arătat de către tribunal că procurorul de caz al Parchetului de pe lângă Judecătoria Videle avea posibilitatea să dispună extinderea acțiunii penale cu privire la infracțiunea de tentativă de omor prevăzută de art. 32 din Codul penal raportat la art. 188—189 alin. (1) lit. d) din Codul penal, conform art. 311 alin. (5) din Codul de procedură penală, după care să își decline competența în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman, parchet competent material și teritorial să efectueze urmărirea penală.

Deoarece actele îndeplinite ulterior actului declarat nul sunt, la rândul lor, lovite de nulitate atunci când există o legătură directă între acestea și actul declarat nul, tribunalul a constatat și nulitatea absolută a încheierii de cameră preliminară pronunțate de Judecătoria Videle.

Împotriva sentinței penale a Tribunalului Teleorman a declarat apel (calificat ca atare de Curtea de Apel București) Parchetul de pe lângă Tribunalul Teleorman.

III. **Opinia completului de judecată care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la problema de drept a cărei dezlegare se solicită**

Cu privire la admisibilitatea sesizării, Curtea de Apel București — Secția I penală a apreciat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, întrucât există o problemă de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a apelului, instanța de apel urmând să stabilească, în mod definitiv, din ce fază a procesului penal va fi reluată cauza, în urma admiterii sau respingerii apelului, și anume: din faza de urmărire penală, din faza de cameră preliminară sau din faza de cercetare judecătorească, fiind lipsită de relevanță împrejurarea că problema de drept ce se solicită a fi dezlegată era generată de interpretarea unor norme de procedură penală.

Cu privire la problema de drept invocată, Curtea de Apel București — Secția I penală a arătat că aceasta avea ca punct de plecare pronunțarea Deciziei Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, și a Deciziei Curții Constituționale nr. 88 din 13 februarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 499 din 20 iunie 2019, în contextul în care, în actuala concepție a legii procesual penale, aspectele ce vizează urmărirea penală se analizează în mod definitiv în camera preliminară, neexistând dispoziții similare celor prevăzute la art. 332 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală din 1968, conform cărora desesizarea și restituirea cauzei la procuror se puteau dispune pentru cazul în care până la terminarea cercetării judecătorești se constata că cercetarea penală fusese efectuată de un alt organ decât cel competent și nu era posibilă restituirea când constatarea avea loc după începerea dezbaterilor sau când instanța, în urma cercetării judecătorești, schimba încadrarea juridică a faptei într-o infracțiune pentru care cercetarea penală ar fi revenit altui organ de urmărire penală.

S-a reținut că, în cauza de față, atât judecătoria, cât și tribunalul au efectuat cercetarea judecătorească, ipoteză în care, în vechea reglementare, nu ar fi fost posibile desesizarea și restituirea cauzei la procuror.

Curtea de Apel București — Secția I penală a arătat că problema de drept în discuție a primit rezolvări diferite la nivelul acestei instanțe, fiind consemnată ca una dintre problemele de practică judiciară neunitară.

Astfel, **într-o primă opinie**, instanța de trimitere a menționat că, în ipoteza în care după pronunțarea unei hotărâri de către judecătoria, sesizată cu un rechizitoriu întocmit de parchetul de pe lângă judecătoria, la judecata în apel se procedează la schimbarea încadrării juridice într-o infracțiune pentru care urmărirea penală se realizează de parchetul de pe lângă tribunal, iar competența în primă instanță aparține tribunalului, instanțele s-au pronunțat în sensul desființării sentinței apelate și trimiterea dosarului la instanța competentă, judecata urmând a fi reluată din faza de cameră preliminară.

În cea de-a doua opinie, instanța de trimitere a arătat că instanța de apel dispune desființarea hotărârii anterioare și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței competente conform noii încadrări juridice.

În fine, a fost menționată și opinia conform căreia dosarul se restituie la parchet pentru efectuarea urmăririi penale de către organul competent conform noii încadrări juridice.

Instanța de apel a subliniat că, indiferent în ce fază a procesului penal se restituie cauza, nu poate fi ignorată împrejurarea că, dacă aceasta se trimite în faza de urmărire penală, nu există dispoziții procedurale care să permită admiterea apelului și trimiterea cauzei direct la parchet, dacă se trimite în faza de cameră preliminară, se încalcă autoritatea de lucru judecat a încheierii definitive a judecătorului de cameră

preliminară și principiul separației funcțiilor judiciare, iar dacă cauza se restituie în faza de cercetare judecătorească, inculpatul nu a avut asigurată asistența juridică în camera preliminară și niciun judecător competent din punct de vedere material, raportat la infracțiunea pentru care s-a dispus schimbarea încadrării juridice.

S-a arătat că opinia completului de judecată este în sensul că, în cazul în care descrierea faptei în actul de sesizare a instanței permite, fără a se face cercetare judecătorească, stabilirea unei încadrări juridice a faptei într-o infracțiune de competența organelor de urmărire penală superioare, atunci soluția ce se impune este trimiterea cauzei la judecătorul de cameră preliminară de la instanța competentă material conform noii încadrări juridice, care are posibilitatea legală, potrivit art. 342 din Codul de procedură penală, de a verifica competența materială și legalitatea actelor de urmărire penală.

Astfel, instanța de trimitere a apreciat că, în cazul în care descrierea faptei în actul de sesizare a instanței nu permite, fără a se face cercetare judecătorească, stabilirea unei încadrări juridice a faptei într-o infracțiune de competența organelor de urmărire penală superioare, atunci soluția ce se impune este trimiterea cauzei la instanța competentă material conform noii încadrări juridice date după cercetarea judecătorească, pentru a pronunța o primă soluție acțiunii penale, astfel încât inculpatul să nu fie lipsit de un grad de jurisdicție prevăzut de lege.

IV. Punctul de vedere al procurorului și al părților cu privire la problema de drept a cărei dezlegare se solicită

Reprezentantul Ministerului Public a apreciat că este necesară sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, întrucât problema de drept în dezbatere are o înrâurire hotărâtoare asupra fondului apelului și mersului în continuare al procesului, interesând dacă cercetarea judecătorească va fi continuată sau va fi reluată procedura de cameră preliminară la tribunal, în contextul în care în respectiva cauză nu a existat procedura de cameră preliminară pentru infracțiunea de tentativă de omor și nici nu au fost respectate exigențele cu privire la asistența juridică obligatorie, raportat la încadrarea inițială a faptei, procedura fiind legal desfășurată în fața judecătoriei, în lipsa unui avocat ales sau desemnat din oficiu.

Avocatul inculpatului M.C.S. a achiesat la concluziile procurorului privind admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, însă, pe fondul problemei de drept invocate, a făcut trimitere la Decizia Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, și a considerat că era necesară efectuarea cercetării penale de către organul de urmărire penală competent conform noii încadrări juridice a faptei săvârșite de inculpatul M.C.S.

V. Punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele din circumscriptiile acestora cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală, cu referire la art. 473 alin. (5) din același cod, au fost consultate instanțele de judecată asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat.

Într-o opinie majoritară, exprimată de Secția I penală a Tribunalului București și de judecătoriile din circumscriptiia acestuia, precum și de Tribunalul Călărași, Judecătoria Oltenița, Judecătoria Lehliu-Gară, Tribunalul Giurgiu, Judecătoria Giurgiu și Judecătoria Bolintin-Vale, s-a susținut că, în cazul în care descrierea faptei în actul de sesizare a instanței permite, fără a se face cercetare judecătorească, stabilirea unei încadrări juridice a faptei într-o infracțiune de competența organelor de urmărire penală superioare, atunci soluția care se impune este trimiterea cauzei la judecătorul de cameră preliminară de la instanța competentă material, care are posibilitatea legală,

potrivit art. 342 din Codul de procedură penală, de a proceda la verificarea competenței materiale și a legalității actelor de urmărire penală. În cazul în care descrierea faptei în actul de sesizare a instanței nu permite, fără a se face cercetare judecătorească, stabilirea unei încadrări juridice a faptei într-o infracțiune de competența organelor de urmărire penală superioare, atunci soluția ce se impune este trimiterea cauzei la instanța competentă material, conform noii încadrări juridice date faptei după cercetarea judecătorească, pentru a pronunța o primă soluție acțiunii penale, astfel încât inculpatul să nu fie lipsit de un grad de jurisdicție.

Punctul de vedere majoritar al judecătorilor din cadrul Tribunalului Ilfov, Judecătoria Buftea, Judecătoria Cornetu, Tribunalul Bacău, Judecătoria Constanța, Curtea de Apel Iași, Judecătoria Vaslui, Judecătoria Răducăneni, Curtea de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Oradea a fost în sensul că, în situația evocată, cercetarea cauzei se reia din faza camerei preliminare de judecătorul de cameră preliminară competent conform noii încadrări juridice date faptei.

Într-o opinie minoritară, exprimată de Tribunalul Ilfov, Judecătoria Vaslui, Tribunalul Vaslui și Judecătoria Huși, s-a apreciat că cercetarea cauzei trebuie reluată din faza de urmărire penală de către organele de urmărire penală competente conform noii încadrări juridice date faptei.

Într-o opinie majoritară, exprimată de Curtea de Apel Bacău, Judecătoria Onești, Judecătoria Roman, Judecătoria Tulcea, Tribunalul Prahova, Tribunalul Vaslui și Judecătoria Huși, s-a apreciat că, în cazul în care urmărirea penală a fost efectuată de un organ de urmărire penală necompetent după materie sau după calitatea persoanei, sancțiunea care intervine este nulitatea absolută, ceea ce înseamnă că instanța se desesizează și trimite cauza la parchetul competent pentru efectuarea urmăririi penale.

În cadrul Judecătoriei Zărnești a fost conturat un punct de vedere nuanțat, corespunzător momentului procesual în care intervine schimbarea de încadrare juridică, considerându-se că, în cazul în care nulitatea derivată din necompetența organului de urmărire penală este invocată în procedura camerei preliminare, judecătorul de cameră preliminară, fără a putea proceda la schimbarea de încadrare juridică, va dispune declinarea cauzei în favoarea judecătorului de cameră preliminară de la instanța competentă material, iar pentru situația în care aceeași cauză de nulitate se invocă în faza de judecată, instanța dispune schimbarea de încadrare juridică dată faptei și declinarea competenței în favoarea instanței competente conform noii încadrări juridice.

Într-o opinie majoritară, exprimată de Curtea de Apel Brașov și Curtea de Apel București, s-a apreciat că cercetarea cauzei se reia din faza de judecată de către instanța competentă conform noii încadrări juridice date faptei.

VI. Jurisprudența Curții Constituționale

În jurisprudența Curții Constituționale au fost identificate trei decizii relevante sau care prezintă interes pentru problema de drept ce formează obiectul examinării în cauză:

Prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, s-a admis excepția de neconstituționalitate și **s-a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, care nu reglementează în categoria nulităților absolute încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituțională.**

În considerentele acestei decizii, Curtea Constituțională a apreciat că, deși este recunoscut faptul că nulitatea absolută nu poate interveni în cazul oricărei încălcări a normelor de procedură, aceasta trebuie să fie incidentă atunci când normele

de procedură încălcate reglementează un domeniu cu implicații decisive asupra procesului penal. Referitor la normele de competență, Curtea a observat că, pentru buna desfășurare a activității organelor judiciare, se impune respectarea fermă a competenței lor materiale și după calitatea persoanei. Nerespectarea normelor legale privind competența materială și după calitatea persoanei produce o vătămare care constă în dereglarea mecanismului prin care este administrată justiția. Aceasta este și explicația pentru care încălcarea dispozițiilor legale privind această competență se sancționa în reglementarea anterioară cu nulitatea absolută (paragraful 57 din Decizia nr. 302/2017).

Prin Decizia nr. 88 din 13 februarie 2019 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 499 din 20 iunie 2019, s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile art. 281 alin. (4) lit. a) din Codul de procedură penală raportat la art. 281 alin. (1) lit. f) din același act normativ sunt neconstituționale.

Astfel, Curtea Constituțională a constatat că prin instituirea unui termen înăuntrul căruia se poate invoca excepția nulității absolute în cazul neasistării de către un apărător în faza procedurii camerei preliminare, deși legea prevede obligativitatea acestui lucru, legiuitorul goleşte de conținut însuși dreptul fundamental la apărare, asigurat prin asistarea de către un avocat numit din oficiu, în cazurile expres prevăzute de lege. Astfel, deși nerespectarea obligației de către organul judiciar este sancționată de legiuitor cu nulitatea absolută, sancțiunea aplicabilă apare ca fiind lipsită de eficiență în condițiile instituirii unui termen (încheierea procedurii de cameră preliminară) până la care se poate invoca nulitatea absolută ce decurge din nerespectarea în faza camerei preliminare a dispoziției referitoare la obligativitatea asistării de către avocat (paragraful 42 din Decizia nr. 88 din 13 februarie 2019).

Prin Decizia nr. 250 din 16 aprilie 2019 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019, s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile art. 377 alin. (4) teza întâi și art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care instanța de judecată se pronunță cu privire la schimbarea încadrării juridice date faptei prin actul de sesizare printr-o hotărâre judecătorească care nu soluționează fondul cauzei.

Chiar dacă prin Decizia nr. 250 din 16 aprilie 2019, Curtea Constituțională nu s-a pronunțat cu privire la problema de drept ce formează obiectul sesizării de față, în considerentele expuse a examinat conținutul dispozițiilor art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală și a formulat considerații din perspectiva obligațiilor pe care norma procesuală le instituie în sarcina instanței de judecată, inclusiv sub aspectul stabilirii competenței, raportat la noua încadrare.

VII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

La nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul prezentei sesizări, nu au fost identificate decizii relevante.

VIII. Dispoziții legale relevante

Codul de procedură penală

Art. 421 din Codul de procedură penală: Soluțiile la judecata în apel

„Instanța, judecând apelul, pronunță una dintre următoarele soluții:

1. respinge apelul, menținând hotărârea atacată:

(...)

2. admite apelul și:

(...)

b) desființează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desființată pentru motivul că judecarea cauzei la acea instanță a avut loc în

lipsa unei părți nelegal citate sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, invocată de acea parte. **Rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desființată** se dispune și atunci când instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului în actul de sesizare sau asupra acțiunii civile ori când există vreunul dintre cazurile de nulitate absolută, cu excepția cazului de necompetență, când se dispune rejudecarea de către instanța competentă.”

Art. 281 din Codul de procedură penală: Nulitățile absolute

„(1) Determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind:

(...)

b) competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, atunci când judecata a fost efectuată de o instanță inferioară celei legal competente;

(...)

(3) Încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. (1) lit. a)—d) poate fi invocată în orice stare a procesului.

(4) Încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. (1) lit. e) și f) trebuie invocată:

a) până la încheierea procedurii în cameră preliminară, dacă încălcarea a intervenit în cursul urmăririi penale sau în procedura camerei preliminare; (...)

Art. 386 din Codul de procedură penală: Schimbarea încadrării juridice

„(1) Dacă în cursul judecății se consideră că încadrarea juridică dată faptei prin actul de sesizare urmează a fi schimbată, instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau amânarea judecății, pentru a-și pregăti apărarea.”

Art. 332 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală din 1968: Restituirea pentru refacerea urmăririi penale

„Când se constată, înainte de terminarea cercetării judecătorești, că în cauza supusă judecății s-a efectuat cercetare penală de un alt organ decât cel competent, instanța se desesizează și restituie cauza procurorului, care procedează potrivit art. 268 alin. 1. Cauza nu se restituie atunci când constatarea are loc după începerea dezbaterilor sau când instanța, în urma cercetării judecătorești, schimbă încadrarea juridică a faptei într-o altă infracțiune pentru care cercetarea penală ar fi revenit altui organ de cercetare.”

Instanța se desesizează și restituie cauza procurorului pentru refacerea urmăririi penale în cazul nerespectării dispozițiilor privitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, sesizarea instanței, prezența învinutului sau a inculpatului și asistarea acestuia de către apărător.” (Articolul a fost modificat prin Legea nr. 281/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 468 din 1 iulie 2003 și Legea nr. 356/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 677 din 7 august 2006)

IX. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului nu au fost identificate hotărâri prin care să se fi statuat asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare a solicitat-o instanța de trimitere.

X. Opinia specialiștilor consultați asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată opinia scrisă a unor specialiști cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara — Centrul de cercetări în științe penale a opinat în sensul că sesizarea întrunește toate condițiile cumulative

prevăzute de art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală, inclusiv cerința ce vizează existența unei chestiuni de drept, de a cărei dezlegare să depindă soluționarea pe fond a cauzei, respectiv a soluțiilor pe care instanța de trimitere ca instanță de apel le poate dispune ca remediu procesual aplicabil instanței unor cazuri de nulitate absolută.

Cu privire la fondul sesizării, s-a arătat că răspunsul la problema de drept supusă analizei trebuie să aibă în vedere aspectul că, în configurația actuală a normelor de procedură, instanța de judecată nu poate dispune restituirea cauzei la parchet, aceasta fiind exclusiv o atribuție funcțională a judecătorului de cameră preliminară. Pe de altă parte, competența exclusivă *de lege lata* a judecătorului de cameră preliminară de a dispune cu privire la restituirea cauzei la parchet vine în contradicție cu dispoziția legală de la art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală și cu efectele nulității, deoarece textul de lege permite și ulterior epuizării fazei de filtru luarea în discuție și conferirea de efecte nulității absolute. Or, remediul nulității absolute ce vizează competența organelor judiciare îl constituie nu doar desființarea actelor procesuale, ci și refacerea lor de către organele competente.

În continuare, s-a arătat că, deși încălcarea normelor privind competența materială și personală a organelor de urmărire penală este sancționată cu nulitatea absolută și poate fi invocată oricând, aceste reguli referitoare la nulitate sunt anihilate de alte dispoziții procesual penale care fac imposibilă eficiența sancțiunii penale.

Prin urmare, s-a arătat că nici soluțiile din faza de judecată în primă instanță (art. 396 din Codul de procedură penală) și nici cele de la judecata apelului (art. 421 din Codul de procedură penală) nu prevăd o soluție de trimitere a cauzei direct în faza de urmărire penală. Dispozițiile referitoare la apel menționează trimiterea cauzei spre rejudecare instanței competente, în caz de încălcare a competenței primei instanțe.

În concluzie, s-a apreciat că, în actuala reglementare, după trimiterea dosarului instanței competente material, cauza nu mai poate fi transpusă în procedura de cameră preliminară, cercetarea urmând a fi reluată din faza de judecată. Instanța căreia i s-a trimis cauza spre soluționare nu are posibilitatea legală de a dispune prin sentință trimiterea dosarului în faza de urmărire penală parchetului competent, prerogativă ce aparține exclusiv judecătorului de cameră preliminară, iar o nouă „rejudecare” a cauzei în procedura de cameră preliminară, definitiv epuizată, nu mai poate fi realizată, deoarece nicio dispoziție legală nu oferă un remediu în acest sens.

XI. Punctul de vedere al Ministerului Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Cu Adresa nr. 3.101/C/3370/III-5/2019, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția judiciară, Serviciul judiciar penal a înaintat concluziile formulate de procurorul general asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat, comunicând, totodată, că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind această chestiune de drept.

În concluziile formulate în scris și susținute oral, procurorul general a solicitat admiterea sesizării, întrucât aceasta respectă toate exigențele prevăzute de art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală.

În urma examinării aspectelor prezentate prin încheierea de sesizare s-a constatat că unul dintre elementele după care se stabilește competența materială a instanței este încadrarea juridică a faptei, motiv pentru care, dacă se admite o astfel de cerere, în urma analizei dispozițiilor relevante ale legii procesual penale, se pot regăsi trei situații:

1) Schimbarea încadrării juridice se face într-o infracțiune pentru care instanța inițial investită este competentă material să soluționeze cauza. În acest caz se procedează la continuarea judecării.

2) Schimbarea încadrării juridice se face într-o infracțiune de competența unei instanțe ierarhic inferioare. În astfel de condiții, instanța inițial sesizată rămâne competentă să soluționeze cauza, potrivit art. 49 alin. (1) din Codul de procedură penală.

3) Schimbarea încadrării juridice se face într-o infracțiune de competența unei instanțe ierarhic superioare. În această situație, instanța de judecată dispune declinarea competenței. Dacă nu procedează în acest sens, actele realizate ulterior schimbării încadrării juridice sunt lovite de nulitate absolută, așa cum se arată la art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală.

De altfel, Codul de procedură penală nu face nicio referire la instituirea vreunei sancțiuni pentru actele efectuate de procuror sau de judecătorul de cameră preliminară, în cazul stabilirii încadrării juridice a faptei în faza de judecată, și nici la o eventuală restituire a cauzei către aceștia.

Pe de altă parte, s-a arătat că actuala lege procesual penală nu prevede posibilitatea restituirii cauzei la procuror sau la judecătorul de cameră preliminară în timpul judecării, instanța de judecată fiind obligată să pronunțe o soluție pe fondul cauzei.

Conform punctului de vedere exprimat de parchet, Curtea de Apel București — Secția I penală, s-a întemeiat pe o premisă falsă, invocând Decizia nr. 302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, prin care s-a arătat că instanța de contencios constituțional nu face altceva decât să statueze faptul că încălcarea normelor privind competența materială și personală a procurorului trebuie sancționată, similar cu încălcarea celor privind instanța de judecată, cu sancțiunea nulității absolute, și nu cu cea a nulității relative, așa cum reiese din dispozițiile art. 281 și 282 din Codul de procedură penală.

Prin urmare, s-a apreciat că în cauză este incidentă Decizia nr. 250 din 16 aprilie 2019 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019 prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate (în paragraful 41 s-a arătat că instanța este obligată, „față de noua încadrare juridică a faptei, să dispună în consecință, potrivit normelor procesual penale în vigoare, cu privire la eventualele măsuri preventive dispuse în cauză, obligativitatea asigurării asistenței juridice a inculpatului ori să-și decline competența în favoarea instanței superioare, dacă infracțiunea este de competența materială a acesteia”).

Totodată, s-a susținut că, față de obiectul camerei preliminare, anume verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, așa cum este definit de art. 342 din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară nu va putea dispune, în această procedură, schimbarea încadrării juridice date faptei.

Prin urmare, judecătorul de cameră preliminară poate să ajungă la concluzia că nu există corespondență între situația de fapt stabilită și încadrarea în drept a acesteia și, pe cale de consecință, să constate nulitatea actului de sesizare a instanței și să ia măsurile pentru ca rechizitoriul să fie întocmit de procurorul competent.

XII. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție

Cu Adresa nr. 10.990 din data de 6 ianuarie 2020, Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție a înaintat punctul de vedere asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat, apreciind că prezenta sesizare este inadmisibilă, prin raportare la problema de drept invocată de instanța de trimitere și jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție

atunci când se solicită clarificarea unor dispoziții constatate ca fiind neconstituționale ori interpretarea efectelor unor decizii ale Curții Constituționale.

În argumentarea acestei opinii, în primul rând s-a invocat Decizia nr. 17 din 24 septembrie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 875 din 30 octombrie 2019, prin care s-a stabilit că „efectele deciziilor Curții Constituționale nu pot fi interpretate, în procesul de aplicare a legii, de către alte instituții ale statului, întrucât un atare demers ar genera o știrbire a competenței sale exclusive în materie. Prin urmare, instanțele judecătorești nu trebuie să interpreteze efectul deciziei, ci să aplice acea decizie într-un mod conform considerentelor sale, la cazul dedus judecării (...)”.

În al doilea rând, s-a arătat că și în considerentele Deciziei nr. 5 din 21 martie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 15 mai 2019, prin care s-a reținut că a sesiza *Înalta Curte de Casație și Justiție în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală, în vederea clarificării unei dispoziții constatate, în parte, neconstituțională, pe motivul inexistenței unei modificări legislative corespunzătoare în termenul de 45 de zile, înseamnă a ignora limitele prerogativelor instanței supreme, consacrate de art. 126 alin. (3) din Constituția României. În exercitarea competenței sale constituționale, Înalta Curte poate asigura doar interpretarea și aplicarea unitară a unei norme juridice de către instanțele judecătorești, nicidecum modificarea sau completarea acelei norme juridice, cele din urmă constituind atribute exclusive ale legiuitorului — primar sau delegat.*

S-a mai arătat că prin Decizia nr. 250/2019 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019, s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care instanța de judecată se pronunță cu privire la schimbarea încadrării juridice date faptei prin actul de sesizare printr-o hotărâre judecătorească care nu soluționează fondul cauzei.

Astfel, s-a menționat că, în cuprinsul considerentului nr. 41 al Deciziei nr. 250 din 16 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019, Curtea Constituțională a stabilit că instanța este obligată, față de noua încadrare juridică a faptei, să dispună în consecință, potrivit normelor procesuale penale în vigoare, cu privire la obligativitatea asigurării asistenței juridice a inculpatului.

Prin urmare, s-a apreciat că, aplicând considerentul nr. 41 al Deciziei nr. 250 din 16 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019, a Curții Constituționale, după schimbarea încadrării juridice, prima instanță dispune asistarea de către avocat a inculpatului, în cazul în care asistența juridică este obligatorie în raport cu noua încadrare juridică a faptei, iar instanța superioară, sesizată prin declinarea competenței, soluționează cauza în primă instanță, fără a dispune trimiterea dosarului la parchet sau la judecătorul de cameră preliminară.

XIII. **Opinia judecătorului-raportor**

Opinia judecătorului-raportor asupra chestiunii de drept supuse dezlegării a fost în sensul că sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția I penală în Dosarul nr. 2.933/335/2017, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a chestiunii de drept „*Dacă interpretarea dispozițiilor art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, conform cărora încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. (1) lit. a)—d) și f) poate fi invocată în orice*

stare a procesului, după schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care s-a dispus trimiterea în judecată de instanța sesizată cu rechizitoriu, într-o infracțiune care atrage competența unei instanțe superioare și/sau asistența juridică obligatorie, cercetarea cauzei se reia din faza urmăririi penale de către organele de urmărire penală competente conform noii încadrări sau din faza camerei preliminare de judecătorul de cameră preliminară competent conform noii încadrări sau din faza de judecată de instanța competentă conform noii încadrări”, este inadmisibilă.

XIV. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția I penală, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

Cu privire la condițiile de admisibilitate a sesizării:

Potrivit dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală, dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.

Din dispozițiile legale anterior menționate rezultă că, pentru a fi admisibilă, sesizarea prin care se solicită să se dea o rezolvare de principiu unei chestiuni de drept trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1) să existe o cauză în curs de judecată, iar instanța care a formulat întrebarea să fie investită cu soluționarea ei în ultimă instanță;

2) soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării;

3) asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Cu privire la prima condiție, se constată că aceasta este îndeplinită în cauză, solicitarea de lămurire a problemei de drept invocate aparținând unei instanțe investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, și anume Curtea de Apel București — Secția I penală, pe rolul căreia se află înregistrat Dosarul nr. 2.933/335/2017 (2.790/2019), în curs de soluționare, având ca obiect apelul declarat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Teleorman împotriva Sentinței penale nr. 114 din data de 17 septembrie 2019, pronunțată de Tribunalul Teleorman.

De asemenea, se constată că fiind îndeplinită și cerința ce vizează caracterul de noutate și de actualitate al problemei de drept invocate în cauză, din relațiile comunicate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și din verificările efectuate la nivelul instanței supreme rezultând că nu au fost pronunțate anterior hotărâri prealabile sau în recurs în interesul legii de către Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la chestiunea de drept supusă analizei.

În schimb, Înalta Curte consideră că în speță nu este îndeplinită condiția referitoare la legătura problemei de drept ce se solicită a fi dezlegată cu soluționarea pe fond a cauzei, nu în latura ce privește relația de dependență între problema de drept invocată și soluțiile pe care instanța de trimitere le poate dispune asupra fondului apelului și mersul în continuare al procesului, criteriu respectat în cauză, așa cum se va arăta în continuare,

ci, din perspectiva inexistenței unei veritabile chestiuni de drept care să necesite o dezlegare din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în accepțiunea conferită acestui criteriu de jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Astfel, cu privire la primul criteriu în raport cu care se examinează îndeplinirea condiției referitoare la legătura problemei de drept ce se solicită a fi dezlegată cu soluționarea pe fond a cauzei, este de menționat că acesta se consideră îndeplinit și în cazurile în care sesizarea instanței de trimitere se referă la interpretarea unor norme de procedură, esențial fiind ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei.

În acest sens, în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală au fost identificate Decizia nr. 21 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 884 din 4 noiembrie 2016, și Decizia nr. 5 din 4 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 10 aprilie 2015, hotărâri la care însăși Curtea de Apel București — Secția I penală a făcut referire în cuprinsul sesizării formulate în cauză.

Pe de altă parte, este evident că răspunsul la problema de drept evocată de instanța de trimitere influențează în mod hotărâtor soluția ce ar putea fi pronunțată în cauză, instanța de apel urmând să stabilească, în mod definitiv, raportat la ceea ce s-a judecat la prima instanță și motivele de nulitate invocate, din ce moment procesual va fi reluată cercetarea în cauză, respectiv din faza de urmărire penală, cameră preliminară sau din etapa cercetării judecătorești.

Cât privește cel ce-al doilea criteriu, examinat din perspectiva existenței unei veritabile probleme de drept care necesită intervenția instanței supreme în procedura prevăzută de art. 475 din Codul de procedură penală, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală s-a pronunțat în mod constant, apreciind ca fiind inadmisibile acele sesizări ale instanței de trimitere în care adresarea întrebării prealabile avea ca scop stabilirea efectelor unei decizii de neconstituționalitate sau obținerea unor clarificări suplimentare cu privire la interpretarea, incidența sau efectele deciziilor Curții Constituționale.

În acest sens, în considerentele **Deciziei nr. 17 din 24 septembrie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție** — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 875 din 30 octombrie 2019, prin care sesizarea instanței de trimitere a fost respinsă ca inadmisibilă și pe motiv că „*tinde la obținerea unor clarificări suplimentare cu privire la efectele deciziei Curții Constituționale*”, s-a reținut că „*(...) fiind investit cu dezlegarea unor chestiuni de drept prin care instanțele de trimitere au solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție să stabilească natura, caracterul și efectele unei decizii a Curții Constituționale, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în jurisprudența sa (Decizia nr. 24 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 869 din 20 noiembrie 2015, Decizia nr. 22 din 25 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.057 din 28 decembrie 2016 (...)) și Decizia nr. 5 din 21 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 15 mai 2019), a statuat, pe de o parte, că efectele deciziilor Curții Constituționale nu pot fi interpretate, în procesul de aplicare a legii, de către alte instituții ale statului, întrucât un atare demers ar genera o știrbire a competenței sale exclusive în materie. Prin urmare, instanțele judecătorești nu trebuie să interpreteze efectul deciziei, ci să aplice acea decizie într-un mod conform considerentelor sale, la cazul dedus judecătii.*

În sensul celor statuate de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală este și jurisprudența Curții Constituționale, care, prin Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, în paragraful nr. 62, reține: «Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența să se pronunțe în legătură cu efectele deciziei Curții Constituționale sau să dea dezlegări obligatorii care contravin deciziilor Curții Constituționale (...).»

În plus, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat, cu valoare de principiu, că forța obligatorie ce însoțește actele jurisdicționale (...) se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care acesta se sprijină [Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995 (...)], nefiind necesare din această perspectivă alte clarificări.

Având în vedere aceste considerații teoretice, se observă că prin intermediul primei chestiuni supuse dezlegării instanța de trimitere tinde la obținerea unor clarificări suplimentare cu privire la efectele Deciziei Curții Constituționale (...), chestiune ce excedează mecanismului de unificare a practicii judiciare instituit de art. 475 din Codul de procedură penală.”

Tot astfel, în considerentele **Deciziei nr. 5 din 21 martie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție** — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 15 mai 2019, s-a reținut că a sesiza *Înalta Curte de Casație și Justiție în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală, în vederea clarificării unei dispoziții constatate, în parte, neconstituțională, pe motivul inexistenței unei modificări legislative corespunzătoare în termenul de 45 de zile, înseamnă a ignora limitele prerogativelor instanței supreme, consacrate de art. 126 alin. (3) din Constituție. În exercitarea competenței sale de constituționalitate, Înalta Curte poate asigura doar interpretarea și aplicarea unitară a unei norme juridice de către instanțele judecătorești, nicidecum modificarea sau completarea acelei norme juridice, cele din urmă constituind atribute exclusive ale legiuitorului — primar sau delegat — (Decizia nr. 24 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 869 din 20 noiembrie 2015; Decizia nr. 1 din 8 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 329 din 16 aprilie 2018, ambele ale Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală).*

Relevantă sub aspectul examinat este și **Decizia nr. 4 din 28 februarie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție** — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 255 din 12 aprilie 2017, prin care soluția de inadmisibilitate pronunțată în cauză a fost justificată și cu motivarea că „pune în discuție interpretarea și aplicarea unei decizii a Curții Constituționale”.

Astfel, în cuprinsul deciziei s-au reținut următoarele: „*Dincolo de caracterul imprecis al chestiunii de drept supuse analizei, se poate constata că sesizarea instanței supreme prin mecanismul de unificare a jurisprudenței prevăzut de art. 475 din Codul de procedură penală pune în discuție, în esență, interpretarea și aplicarea Deciziei Curții Constituționale (...). Curtea Constituțională nu a declarat neconstituționale dispozițiile (...), ci doar a stabilit care este interpretarea conformă cu Constituția a acestui text de lege. În egală măsură, potrivit jurisprudenței sale, Curtea Constituțională a stabilit, cu referire la sintagma «dezlegarea dată problemelor de drept» cuprinsă în art. 414⁵ alin. 4 din Codul de procedură penală din 1968, care își păstrează valabilitatea și în prezent și se aplică mutatis mutandis și în cazul mecanismului de unificare a jurisprudenței prevăzut de art. 475 din Codul de procedură penală în vigoare, că aceasta, «(...) pe de o parte, nu poate privi*

decât interpretarea și aplicarea unitară a conținutului dispozițiilor legale, cu sensul de acte normative, iar nu și a deciziilor Curții Constituționale și a efectelor pe care acestea le produc, și, pe de altă parte, nu poate privi decât interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești, iar nu și de către Curtea Constituțională, care este o autoritate distinctă de sistemul judecătoresc» (Decizia Curții Constituționale nr. 206 din 29 aprilie 2013). Prin urmare, cum în speță se solicită instanței supreme să se pronunțe asupra interpretării și aplicării unei decizii a Curții Constituționale, iar nu a unei dispoziții legale, sesizarea formulată de (...) este și din această perspectivă inadmisibilă.”

Curtea Constituțională a statuat în mod expres și obligativitatea deciziilor interpretative: „indiferent de interpretările ce se pot aduce unui text, atunci când Curtea Constituțională a hotărât că numai o anumită interpretare este conformă cu Constituția, menținându-se astfel prezumția de constituționalitate a textului în această interpretare, atât instanțele judecătorești, cât și organele administrative trebuie să se conformeze deciziei Curții și să o aplice ca atare” (Decizia nr. 536 din 28 aprilie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 7 iulie 2011; în același sens, paragraful 55 din Decizia nr. 265 din 6 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014).

Rezultă din cele mai sus reținute că aprecierea admisibilității sesizării în cauză este strâns legată de problema efectelor deciziilor Curții Constituționale, iar în condițiile în care deciziile de neconstituționalitate și cele interpretative sunt obligatorii în aplicare, rămâne de stabilit dacă problema de drept ce formează obiectul trimiterii în cauză nu urmărește de fapt clarificarea unor dispoziții legale constatate ca fiind neconstituționale ori interpretarea efectelor unor decizii ale Curții Constituționale.

În aceste coordonate, Înalta Curte reține că problema de drept invocată de instanța de trimitere constă în faptul de a stabili din ce etapă a procesului penal trebuie reluată cercetarea cauzei ca urmare a motivului de nulitate derivat din necompetența organului de urmărire penală constatată ulterior sesizării instanței prin rechizitoriu, respectiv în cursul judecării, și subsecvent schimbării de încadrare juridică a faptei într-o infracțiune pentru care competența materială aparține unui organ de urmărire penală superior celui care a efectuat cercetarea penală și a dispus emiterea rechizitoriului, interesând dacă cercetarea cauzei urmează fi reluată din faza de urmărire penală, din faza de cameră preliminară sau din faza de judecată de instanța competentă conform noii încadrări.

De asemenea, din expunerea privind istoricul cauzei se reține că momentul procesual care a declanșat problema juridică este acela al schimbării încadrării juridice date faptei prin rechizitoriu, în faza judecării, în procedura prevăzută de art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Apoi, așa cum însăși instanța de trimitere menționează în cuprinsul încheierii de sesizare, punctul de plecare în problema de drept evocată îl constituie pronunțarea **deciziilor Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, și nr. 88 din 13 februarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 499 din 20 iunie 2019**, rezultând că în speță prima decizie a instanței de contencios constituțional fusese reținută și a întemeiat hotărârea tribunalului de desesizare și restituire a cauzei la procuror pentru efectuarea cercetării penale de către organul de urmărire penală competent conform noii încadrări juridice.

Se constată că instanța de trimitere a arătat că problema de drept ivită în urma pronunțării acestor decizii de neconstituționalitate necesită intervenția instanței supreme și interpretarea unitară a dispozițiilor art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, având în vedere concepția inițială a

legiuitorului în sensul că aspectele ce vizează urmărirea penală se analizează în mod definitiv în camera preliminară și faptul că nu există dispoziții similare celor din art. 332 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală din 1968, conform cărora desesizarea și restituirea cauzei la procuror se puteau dispune de instanță când, înainte de terminarea cercetării judecătorești, se constata că în cauza supusă judecării cercetarea penală fusese efectuată de un alt organ decât cel competent și nu era posibilă restituirea atunci când constatarea avea loc după începerea dezbaterilor sau când instanța, în urma cercetării judecătorești, schimba încadrarea juridică a faptei într-o infracțiune pentru care cercetarea penală ar fi revenit altui organ de urmărire penală.

Prin urmare, se constată că raționamentul Curții de Apel București — Secția I penală pornește de la premisa că motivul de nulitate prevăzut de art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, în interpretarea dată prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, este incident și situației în care necompetența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală este subsecventă schimbării încadrării juridice inițiale dispuse în cursul judecării, solicitându-se să se stabilească în actuala configurație a Codului de procedură penală — separația funcțiilor judiciare și soluțiile ce pot fi pronunțate la judecata în primă instanță și apel — care este etapa procesuală de la care poate fi reluată cercetarea cauzei, respectiv din faza de urmărire penală, din faza camerei preliminare sau din faza judecării, de instanța competentă conform noii încadrări juridice.

Însă, având în vedere problematica și circumstanțele cauzei, Înalta Curte constată că prin intermediul întrebării formulate instanța de trimitere tinde la obținerea unor clarificări suplimentare cu privire la efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, respectiv a implicațiilor acesteia sub aspectul soluțiilor ce pot fi pronunțate atunci când necompetența organului de urmărire penală derivă din schimbarea de încadrare juridică dispusă în cursul judecării, după sesizarea instanței cu rechizitoriu și parcurgerea etapei de cameră preliminară.

În partea relevantă a deciziei evocate, Curtea Constituțională a apreciat că, deși este recunoscut faptul că nulitatea absolută nu poate interveni în cazul oricărei încălcări a normelor de procedură, aceasta trebuie să fie incidentă atunci când normele de procedură încălcate reglementează un domeniu cu implicații decisive asupra procesului penal. Referitor la normele de competență, Curtea a observat că, pentru buna desfășurare a activității organelor judiciare, se impune respectarea fermă a competenței lor materiale și după calitatea persoanei. Nerespectarea normelor legale privind competența materială și după calitatea persoanei produce o vătămare care constă în dereglarea mecanismului prin care este administrată justiția. Aceasta este și explicația pentru care încălcarea dispozițiilor legale privind această competență se sancționează în reglementarea anterioară cu nulitatea absolută (paragraful 57 din Decizia nr. 302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017).

Or, eliminarea din categoria nulităților absolute a nerespectării dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală permite aplicarea în procesul penal a unui criteriu subiectiv de apreciere din partea organului de urmărire penală. Astfel, prin nereglementarea unei sancțiuni adecvate în cazul nerespectării de către organul de urmărire penală a competenței sale materiale și după calitatea persoanei, legiuitorul a creat premisa aplicării aleatorii a normelor de competență pe care le-a adoptat

(paragraful 58 din Decizia nr. 302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017).

Așadar, este de subliniat că, prin această hotărâre, instanța de contencios constituțional nu a statuat decât cu privire la faptul că încălcarea normelor privind necompetența materială și personală a procurorului trebuie sancționată, similar cu încălcarea celor privind instanța de judecată, cu sancțiunea nulității absolute, și nu a nulității relative, așa cum reiese din conținutul dispozițiilor art. 281 și art. 282 din Codul de procedură penală.

Nici în dispozitivul hotărârii și nici în considerentele acesteia, Curtea Constituțională nu statuează că sancțiunea trebuie să intervină retroactiv în cazul schimbării încadrării juridice dispuse în cursul judecății într-o infracțiune prevăzută în competența de efectuare a urmăririi penale a unui organ de cercetare superior. Lipsa unor considerente în acest sens se justifică prin aceea că legalitatea actelor procurorului se examinează prin raportare la momentul dispunerii și efectuării lor.

Prin urmare, Înalta Curte constată că pe baza **Deciziei nr. 302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017**, nu se poate reține că necompetența materială a procurorului care a efectuat sau supravegheat urmărirea penală poate fi determinată de o eventuală schimbare a încadrării juridice.

Ca atare, solicitarea instanței de trimitere, privind interpretarea dispozițiilor art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, nu s-ar putea face decât interpretând, peste ceea ce Curtea Constituțională a spus, efectele Deciziei nr. **302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017**, ceea ce, desigur, nu este permis în cadrul procedurii reglementate de art. 475 din Codul de procedură penală. Așa cum deja s-a arătat mai sus, instanța *nu poate să interpreteze efectul unei decizii de neconstituționalitate, ci să aplice acea decizie într-un mod conform considerentelor sale, la cazul dedus judecății* (a se vedea în acest sens Decizia nr. 5 din 2019 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală).

Chestiunea de drept invocată de instanța de trimitere, rezultată din schimbarea încadrării juridice dispuse în cursul judecății, aduce în discuție Decizia nr. **250 din 16 aprilie 2019 a Curții Constituționale**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019, prin s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile art. 377 alin. (4) teza întâi și art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care instanța de judecată se pronunță cu privire la schimbarea încadrării juridice date faptei prin actul de sesizare printr-o hotărâre judecătorească care nu soluționează fondul cauzei.

Chiar dacă prin această decizie Curtea Constituțională nu s-a pronunțat cu privire la problema de drept ce formează obiectul sesizării de față, în considerentele expuse a examinat conținutul dispozițiilor art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală și a formulat considerații din perspectiva obligațiilor pe care norma procesual penală le instituie în sarcina instanței de judecată, inclusiv sub aspectul stabilirii competenței, raportat la noua încadrare juridică.

Astfel, Curtea Constituțională a arătat că încadrarea juridică a faptei are efecte atât în sfera dreptului substanțial, determinând stabilirea temeiului juridic al răspunderii penale, a felului și limitelor pedepsei aplicabile, cât și în plan procesual, din perspectiva menținerii și luării măsurilor preventive, a dispunerii asistării obligatorii de către avocat a inculpatului, a stabilirii competenței instanței de judecată, astfel că schimbarea încadrării juridice date faptei prin actul de sesizare are consecințe cu privire la toate aceste aspecte, instanța fiind obligată, față de noua încadrare juridică a faptei, să dispună în

consecință, potrivit normelor procesual penale în vigoare, cu privire la eventuale măsuri preventive dispuse în cauză, obligativitatea asigurării asistenței juridice a inculpatului ori să își decline competența în favoarea instanței superioare, dacă infracțiunea este de competența materială a acesteia. Însă, în măsura în care instanța de judecată se pronunță cu privire la schimbarea încadrării juridice (pusă în discuție din oficiu ori potrivit cererii părților sau reprezentantului Ministerului Public) la finalul procesului, prin hotărâre judecătorească, sentință sau decizie, în funcție de stadiul procesual, o eventuală antamare a aspectelor menționate apare ca fiind tardivă procedural. Particularizând, Curtea reține că echitatea procedurii impune ca soluționarea cauzei să se facă de către o instanță competentă material, care să dispună, în mod legal, cu privire la luarea, prelungirea, revocarea, înlocuirea măsurilor preventive ori cu privire la asistarea de către avocat a inculpatului, atunci când asistența este obligatorie, în raport cu „acuzăția penală” ce face obiectul procesului penal. De altfel, chiar și în situația în care instanța de judecată schimbă încadrarea juridică dată faptei prin actul de sesizare, însă consecințele procedurale relevate nu se produc. Curtea constată că, pronunțând noua încadrare juridică a faptei direct prin hotărârea judecătorească, la finalul procesului, instanța de judecată privează inculpatul de posibilitatea reală de a se apăra în procesul penal, cu nerespectarea art. 24 alin. (1) din Constituție, și îi încalcă dreptul la un proces echitabil, așa cum este acesta instituit în art. 6 paragrafele 1 și 3 lit. a) din Convenție și art. 21 alin. (3) din Legea fundamentală (paragraful 41 din Decizia nr. **250/2019 a Curții Constituționale**).

Rezultă din considerentul nr. 41 mai sus redat că instanța de contencios constituțional a menționat neechivoc care sunt obligațiile pe care norma procesual penală din art. 386 alin. (1) din Codul de procedură penală (referitoare la schimbarea de încadrare juridică) le instituie în sarcina instanței de judecată atunci când procedează la schimbarea încadrării inițiale, inclusiv sub aspectul stabilirii competenței, raportat la noua încadrare juridică.

Curtea Constituțională a stabilit că instanța este obligată, față de noua încadrare juridică a faptei, să dispună în consecință, potrivit normelor procesual penale în vigoare, cu privire la obligativitatea asigurării asistenței juridice a inculpatului. Nu se face nicio referire cu privire la existența nulității absolute pentru fazele și etapele anterioare schimbării de încadrare juridică, ci numai cu privire la obligația instanței care soluționează cauza de a dispune asistarea de către avocat a inculpatului, în cazul în care asistența juridică este obligatorie, în raport cu noua încadrare juridică a faptei.

De asemenea, Curtea Constituțională a stabilit că instanța este obligată, față de noua încadrare juridică a faptei, să își decline competența în favoarea instanței superioare, dacă infracțiunea este de competența materială a acesteia. Nici în acest paragraf, Curtea Constituțională nu se referă la existența nulității absolute pentru fazele și etapele anterioare schimbării încadrării juridice, ci numai la obligația instanței de a-și declina competența în favoarea instanței superioare, pentru ca soluționarea cauzei să se facă de către o instanță competentă material, în raport cu noua încadrare juridică a faptei.

Ca urmare, aplicând considerentul nr. 41 al **Deciziei nr. 250 din 16 aprilie 2019 a Curții Constituționale**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 20 iunie 2019, după schimbarea încadrării juridice, prima instanță dispune asistarea de către avocat a inculpatului, în cazul în care asistența juridică este obligatorie în raport cu noua încadrare juridică a faptei, iar instanța superioară sesizată prin declinarea competenței soluționează cauza în primă instanță, fără a dispune trimiterea dosarului la parchet sau la judecătorul de cameră preliminară.

Orice altă interpretare și abordare a problematicii aduse în discuție, chiar circumscrisă prevederilor **art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală**, conform sesizării formulate în cauză, ar avea drept consecință negarea efectului obligatoriu al unei decizii interpretative a Curții Constituționale, în condițiile în care obligativitatea unei asemenea decizii este atașată în egală măsură și considerentelor, iar acestea lămuresc pe deplin obligațiile instanței în cazul schimbării încadrării juridice a faptei.

Cât privește Decizia nr. 88 din 13 februarie 2019 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 499 din 20 iunie 2019, deopotrivă reținută drept cauză generatoare a problemei de drept invocate, își păstrează valabilitatea considerațiile formulate în legătură cu Decizia nr. 302 din 4 mai 2017 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017.

În considerentele Deciziei nr. 88 din 13 februarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 499 din

20 iunie 2019, Curtea Constituțională a arătat că prin instituirea unui termen înăuntrul căruia se poate ridica excepția nulității absolute în cazul neasistării de către un apărător în faza camerei preliminare, deși legea prevede obligativitatea acestui lucru — art. 81 alin. (4) lit. a) din Codul de procedură penală raportat la art. 281 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, legiuitorul golește de conținut însuși dreptul fundamental la apărare, asigurat prin asistarea de către un avocat numit din oficiu, în cazurile expres prevăzute de lege.

În acest caz, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, în cauză, problema avută în vedere de instanța de contencios constituțional nu a fost aceea a efectelor schimbării încadrării juridice a faptei în faza de judecată, statuările Curții Constituționale referindu-se la parcurgerea unei proceduri judiciare fără ca inculpatul să fi fost asistat de apărător în condițiile legii și raportat la încadrarea dată faptei la acel moment procesual.

În considerarea celor anterior expuse, având în vedere neîntreținerea condițiilor cerute de art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală nu va proceda la analiza pe fond a chestiunii de drept ce face obiectul prezentei cauze, urmând a o respinge, ca inadmisibilă,

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția I penală în Dosarul nr. 2.933/335/2017, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept: „*Dacă interpretarea dispozițiilor art. 281 alin. (3) din Codul de procedură penală, conform cărora încălcarea dispozițiilor legale prevăzute la alin. (1) lit. a)—d) și f) poate fi invocată în orice stare a procesului, după schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care s-a dispus trimiterea în judecată de instanța sesizată cu rechizitoriu, într-o infracțiune care atrage competența unei instanțe superioare și/sau asistența juridică obligatorie, cercetarea cauzei se reia din faza urmării penale de către organele de urmărire penală competente conform noii încadrări sau din faza camerei preliminare de judecătorul de cameră preliminară competent conform noii încadrări sau din faza de judecată de instanța competentă conform noii încadrări*”.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 10 martie 2020.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI
DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **DANIEL GRĂDINARU**

Magistrat-asistent,
Mihaela Albu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

